

Miloš Urbásek

(28.7.1932 Ostrava/Zábřeh
- 14.7.1988 Drábsko)

V roce 2002 si připomeneme, na Slovensku, v Čechách, na Moravě i ve Slezsku nadožité 70. výročí narození malíře a grafika Miloše Urbáska. Zemřel jako 56letý ještě v roce 1988, ale čistý a jasný odkaz jeho tvorby, jeho umění geometrie i magického informelu, jeho jadrná, znaková řeč stále zvučí a zní jako poselství poznání chaosu i řádu v umění, v životě a lidských osudech.

Miloš Urbásek přišel na Slovensko až po letech dětství, mládí a službě ve vojenském letectvu. V letech 1958-64 studoval na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě, malbu u prof. Petra Matejky a grafiku u prof. Vincenta Hložníka. Už na škole byl jedním z prvních (a s ním i jeho ostravský spolužák Edo Ovčáček), který odmítl dikci grafického vypravěčství, ilustrace viděného a poznaného i expresivní formy "hložníkovské" školy a vydal se na tehdy riskantní cestu hledání nového grafického i malířského projevu a výrazu. Během studií ho upoutal racionalismus a konstruktivní aspekty kubizmu, ale zároveň ho fascinovala spontánní strukturální malba a informel, který jako by reflektoval psychické procesy

▲ III. - 8. 1964, STRUKTURÁLNÍ MONOTYP

K - 84 - 72. 1984, OPEJOVÝ PASTEL ▶

uvnitř bouřlivého i meditativního lidského subjektu v atmosféře jedinečných 60. let. Jeho diplomovou prací byl cyklus leptů Kvarty a ilustrace k povídkám F.Kafka. V průběhu šedesátých let se rozvíjelo jeho výtvarné dílo a program i v kontextu s tvorbou pražských Konfrontací (M. Me-

str. 23 ▶

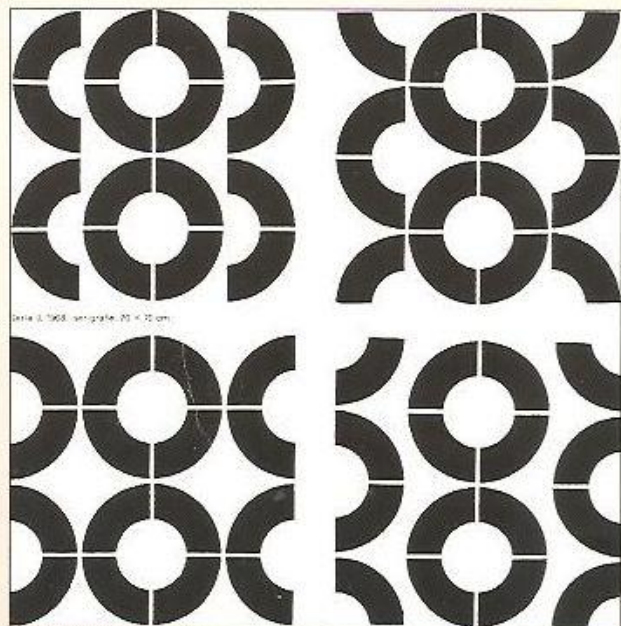
H. 3. 1964, STRUKTURÁLNÍ MONOTYP

◀ str. 2

dek, J. Istler, V. Boudník, později i příbuznost k dílu V. Boštika) a bratislavských Konfrontaci (M. Čunderlík, R. Fila, E. Ověčáček, J. Kočíš, J. Jankovič).

V té době vznikají jeho magické monochromy, litografie, lepty, malby a kresby. Také trhané koláže a díla s variacemi na znak O, který možno interpretovat jako písmeno "O" i číslici nula, která díky M. Urbáskovi

SERIE 0. 1968, SERIGRAFIE

Dílo 0. 1968, serigrafie, 70 x 70 cm

nabyla nejen monumentální podobu, ale i význam něčeho. Příbuznou linii představovaly i Urbáskovy variace na písmo a písmena. Zkoumá architekturu i stavebnost písma, jeho sémantiku, jeho celistvost i fragmentálnost, seriální řazení i rytmické skladby. V sedmdesátých letech byly jeho aktivity i výstavní možnosti omezovaly, věnoval se tehdy užité grafice a grafickému dizajnu. **V tichu a v plodném prostředí jeho bratislavského ateliéru vedle Michalské věže se však nepřetržitě rodila a dozrávala díla stále nová a nová, blízká evropským i světovým kontextům vývoje.** Byly to minimalistické geometrické struktury, variace na pozitiv a negativ kruhu, opětovně barevně pastelý jednoduchých horizontálních, vertikálních a diagonálních sra-fur a polí, které fixovaly úspěšné gesto ruky jako archetyp psaného odkazu pro nepochopitelný dnešek a možno nadějnější budoucnost. Vedle černých barev leptů a serigrafii se objevily tóny modré, červené a žluté barvy. Obrazy a grafiky působily jako "heraldické štíty" (J. Padrta) a Miloš Urbásek se stal skutečným mistrem "materialistou lyrické geometrie a materialistou strukturální abstrakce" (J. Valoch).

Podstatnou součástí vnějších podob i vnitřních podstat tvorby Miloše Urbáska se stala reflexe osobité geometrie pocitů a principy kombinatoriky, variací a permutací, jako i metoda seriálnosti využíva-jící rytmus i rastry. Urbáskův elementarismus směřoval k minimaliz-mu. V naší upovídané době i v časech velkého vyprávěčství o ničem záměrně redukoval svůj umělecký hlas k vyslovení krátké podstaty toho všeho, co je vepsáno do znaku i erbu individuální lidské bytosti, lidského společenství i univerza Země, vesmíru a věčnosti.

Na sklonku roku 2001 vyšla ve slovenském Tatranu monografie Miloše Urbáska od H. P. Rieseho, E. Seřčákové a J. Valocha.

Bohumír Bachratý
Foto: archiv autora

K - 83 - 56. 1983, OPEJOVÝ PASTEL

